

Kramerius 5

Digitální knihovna

Podmínky využití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: **Mudrosloví národu slovanského ve příslovích**

Autor: **František Čelakovský**

Vydavatel: **České museum**

Vydáváno v letech: **1852**

Stránky: **201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224**

VII.

Mysl — rozum — vtip. Moudrost — zpozdilost — bláznovství. Učení a umění. Řemeslo. Zvyk — přirozená povaha.

Hlava všeho počátek. *R.* Голова всему начало.

Hlava bez rozumu pivní kotel. *R.* Безъ ума голова пивной котель.

Hlava řídí, hlava táhne. *Blh.* Глава прави, глава тегли.

Mysl soudí, vůle volí. *Č.*

Rozum kraluje, rozum pastuchuje. *Blh.* Умъ царува, умъ говедарува.

Rozum kraluje, a zvíře jen pamatuje. *S.* Умъ царуе, а память имаю и све животине. (Um a paměť i zvířata mají.)

Oko hledí daleko, a mysl ještě dále. *R.* Око видитъ далеко, а мысль еще дальше.

Moře neunese, co rozum zamyslí. *S.* Выше умъ замысли, него море понесе.

Paměť bydlí v těle, mysl v čele (rozum v hlavě), a žádost v srdci. *R.* Есть память въ тѣлѣ, мысль во лбу, а хотѣние въ сердцѣ. (Обecný lid ruský má za to, že duše na devíti háčkách v člověku jest zavěšena, jichžto při smrti poznenáhla se spouští.)

Rozumu nikdy nazbyt. *Č.*

Jest rozum nad rozum. *Č.*

Vlastní rozum král v hlavě. *R.* Свой умъ царь въ головѣ.

Každý žije o svém umě (jak rozumí). *R.* Всякъ своимъ умомъ живетъ.

Nezrodila nás jedna matka. *Č.* — *P.* Nie jedna nas matka porodziła. Každý má jiné rozumy, jiné náhledy; a pročež

✓ *Co hlava, to rozum. Č. — P. Co głowa, to rozum. R. Что голова, то разумъ. Mr. Що голова, то разумъ.*

Kolik hlav, tolik i smyslův. — Kolik děr, tolik syslův, kolik hlav, tolik smyslův. Č. — R. Сколько головъ, столько и умовъ (охотъ). Kr. Kolikor glav, toliko misel. Protož těžko ve velkých shromážděních nadíti se stejného smýšlení a všech jako pod jeden klobouk přivesti. Též mnohohlavé panování za nic nestojí. Srbové vypravují tento případný příběh: Němec jeden jda s vrchu a nesa koš zelných hlávek chtěl sobě tím ulehčiti, že je vysypal, aby se samy dolů kotálely; ale práce jeho byla pak mnohem větší, když je po rozličných koncích shledávati musel. Tu prý teprv mu ono přísloví: Kolik hlav, tolik smyslův, na mysli připadlo.) V jiných proměnách zní uvedené zde přísloví i takto:*

Kolik hlav, tolik kloboukův (rozumův). Č. — P. Każda głowa ma swoje czapkę. R. Что голова, то шапка. — P. Každý dudek ma swój czubek. (Każda głowka ma swój rozum). HLuž. Наč hłojička, da wašničko. R. Что голова, то норовъ (мрав, звук). Сколько диръ, столько и сусликовъ. (Гдѣ дира, тутъ и сусликъ). Mr. Що городъ, то норовъ, що голова, то разумъ. — Každá osoba na svůj způsob. S. Колико люди, толико ђуди. Ch. Kuliko ljudih, tuliko ćudih. Kr. Kólko ljudi, tólko ćúdi. — Kolik pánkův, tolik žbánkův. P. Co dzbanek, to panek. — Kolik brad, tolik rad. — Kolik chytrcov, tolik mudrcov a j. v.

Jeden rozum dobrý, ale dva jsou lepší. R. Умъ хорошо, а два лучше. (Sr. Více očí, více vidí.)

*Lepší s náprstek rozumu přirozeného, nežli čber přiučeného. Č. — S. Боля є унча ума, него сто баданя мозга.**)*

Důmysl lepší než rozum. R. Догадка лучше разума.

Vtipu třeba časem, ale rozumu vždycky. P. Dowcip czasem potrzebny, ale rozum zawsze.

*) *L. Quot capita, tot sententiae (sensus). Fr. Autant de personnes, autant d'avis. Flam. Also menich hooft, so menighen sin. Dán. Saa mange Hoveder, saa mange Sind. Ném. So viel Köpfe, so viel Sinne.*

**) *Angl. An ounce of mother-wit is worth a pound of clergy.*

Rozum jest rodu sedlského, a vtip panského. Č. — R. Умъ крестьянской, а замыслы боярскіе.

Um bez rozumu málo platen. R. Умъ безъ разума бѣда. Um zapadá za rozum. R. Умъ заходитъ за разумъ. (Uměti něco a rozuměti tomu, jest dvojí; jedno bez druhého nevede k cíli. Um vždy té cesty se drží, na niž uveden; před rozumem tisícero cest se rozkládá k volení po libosti. Aby uměl pravou voliti, třeba nejen náuky, a mnohem více cvičení, rozjímání a zkušenosti. Tudy i mládež naše česká z německých škol ledacos umí, ale máločemu rozumí — z přirozených příčin.)

Nedozrálý rozumek jako jarní sněžek. R. Недозрѣлой (молоденькой) умокъ, что весенній ледокъ.

Co brzy zrá, brzy dozrá (jak o jiném, tak zvláště o rozumu). Č.

Kdo v třicátém roce bez rozumu, a v čtyřicátém nebohat, tomu nelze čeho se dočekat. R. Кто въ тридцать лѣтъ не умѣнь а въ сорокъ не богатъ, тому не чего ждать. P. Kto w dwudziestu leciech za łeb nierójdzie, do śmierci nierójdzie.

Rozum miluje prostoru. R. Умъ любить просторъ. — Prostora umu a duši zvůle. R. Просторъ уму и разгуль душѣ. (Neomezovati censurou myšlení, netisniti svědomí lidskými vynálezký.)

Mysl projde všudy. Č.

Živý o živém i myslí. R. Живой живое и думаетъ. (Mrtvé formy rozumu protivny.)

Rozum řeči okrasa. P. Rozum okrasa rzeczy.

Domáci chléb, plátno a rozum nejlepší. Č.

Kde vládne síla, tam rozumu mohyla. R. Гдѣ сила, тамъ уму могила.

Síla bez rozumu sama se kazí (maří). P. Siła bez rozumu sama się kazi.

Raděj rozumem než sochorem. Č. — P. Lepiej rozumem niż tłumem. — Důvodem, pane bratře, ne rohem. P. Racyami, nie rogamí. — Zkus dříve slovy, než dopadneš hlavy. P. Pokuś pierwój słowy, niż sięgniesz do głowy. S. Болѣ съ памятью, него са снагомъ. (Při rozerpřích.)

Komu pán bůh nedal, kovář neukuje. *Č.* — *P.* Komu bóg rozumu niedaľ, kowal mu go nieukuje. *S.* Кому богъ не разума (срече) дао, оноем е ковачъ не може сковати.

✓ Komu není shůry dáno, v apatice nekoupí. — Kdo od přirození hloupý, v apatice rozumu nekoupí. *Č.*

Volám kroky a jelenům skoky. (Jiný jest způsob všedních rozumův, jiný zas bystrých a vtipných hlav.) *Č.*

Rozum bůh s krásou nespolečil. *P.* Rozumu bóg do krásy (urody) nieprzywiązał. *Hal.* Бигъ до уроды розуму не привязавъ. — Škoda krásy, kde rozumu není. *P.* Szkoda krásy, gdzie rozumu pusto.

Rozumem štěstí i přirozené vady opravíš. *P.* Rozumem szczęścia i przyrodzenia poprawić.

✓ Cizím rozumem nežij. *R.* Чужимъ умомъ не живи. (Nenechávej vždy jiných za sebe mysliti; nesedej na svůj rozum.)

Rozumem každý se spravuj, neslušného se varuj. *Č.*

✓ Drž se rozumu, a projdeš celý svět. *Č.*

Lidí poslouchej, a svůj rozum měj. *Mr.* Людей слухай, а свій розумъ май.

✓ Přijímej cizí zdání, a drž se svého uznání. *P.* Każdego zdanie przyjmuj, а swego się rozumu trzymaj.

Málo ten v světě spraví, kdo vše na svou hlavu staví. *Č.* — *P.* Co się na rozum vydają, radzi tacy upadają.

S rozumem dobře kupčiti, а bez rozumu se mučiti. *R.* Умомъ торговать, а безъ ума горевать.

Bez rozumu kupčení z peněz se loupení. *R.* Безъ ума торговать, только деньги терять.

Jak si kdo v mysli baje, tak mu též všechno hraje. *P.* Jak sobie kto w głowie uknuje, tak mu wszystko smakuje.

Nač člověk ve dne myslívá, to se mu i v noci snívá. *R.* Что на умѣ думается, то и во снѣ видится. *Mr.* Що на яву бредеться, то и во снѣ ведеться. *S.* Що ко мысли, о ономъ и саня (оно и снива).

O nemožných věcech mysliti, samoděk sebe šáliti. *Č.* — *HLuž.* Myslje tež lidí zjebaja.

Podlé rozumu i tvá mošna bude. *R.* По своему уму носить будеть суму. ✓

Dle šatu vítají, dle rozumu provázejí. *R.* По платью встрѣчаютъ, а по уму провожаютъ. ✓

Koho pán bůh potrestati chce, nejprv mu rozum vezme. *P.* Pan bóg najprzód rozum odejmie, kiedy chce skarać. *Anebo:* Kogo bóg pokarać chce, zdrową mu radę odbiera. *Mr.* Кого богъ хоче наказати, то перше розумъ виднине. *S.* Кадъ кога хоће богъ да казни, найпре му память узме. *)

Rozum s lety roste. *Č.* — *P.* Rozum s laty przybywa. — Mądrość przychodzi i roście s laty; acz nie każdy jest mądry brodaty. — Codzień człowiek mędrszy. *Hal.* Чоловѣкъ що день то мудрохень. ✓

Čas a příhoda rozumu škola. *R.* Время и случай разумъ подають. — Zkušenost dává rozum. *Č.* — *P.* Z doświadczenia rozum się mnoży.

Nač mu brada, když k ničemu hlava. *Blh.* Що му е брадата, кога му не е въ главѣтѣ. ✓

Brada nečiní mudrce. — Bradou dává se znáti kozel, a ne mudrc. *Ch.* Brada kaže jarca, ne pako mudroznanca. Častof se stává, že: Brada narostla, a rozumu nepřinesla. *R.* Борода выросла, а ума не вынесла. *S.* Брада нарасла, а памяти не донісла. ✓

Domům a statkům se počítají léta, a moudrý člověk vždy jest mlad. *Il.* Kućam se i baštinam ištu godišta, a mudar čověk sveg je mlad.

Není starý, ale mnoho pamatuje. (Rozumný, zkušený.) *Č.*

Neptej se starého, ptej se zkušeného. *P.* Niepytaj starego, pytaj bywałego. *R.* Не спрашивай стараго, спрашивай бывалаго. *Mr.* Не пытай старого, а пытай бувалого. *Blh.* Не пытай старо, ами страдало.

Vší moudrosti počátek. (Nikdo se moudrým nenarodil.) *Č.*

*) *Lat.* Deus, quem punire vult, dementat.

Moudrost miluje tvrdé lože. P. Mądrość rada ma twarde łoże. (Rozkoš protivna moudrosti.)

Kdo neumí sebe skrýti, ten nemůže moudrým býti. R. Кто не умѣетъ себя скрыть, тотъ не можетъ мудрымъ быть. Na-proti tomu zas

Moudrost tajená, nemoudrost. P. Mądrość skryta, głupstwo.

Mlčí-li jazyk, jest rozum bez platnosti. P. Kiedy język milczy, rozum ni zacz niestoji.

Z palce obra poznáme. Č.

Moudrý nepodléhá příhodě. Nad moudrým hvězdy nepa-nují. P. Mądry szczęściu niepodlega. Mądrym gwiazdy nierządzą.

Moudrý jest i bohu svat. R. Умница и у бога святъ.

Na moudrých lidech svět (světlo) stojí, a na bláznech tma. R. Умницами свѣтъ стоитъ, а дураками тма.

Moudrý horu lomí, a hlupce hora. S. Вѣштъ гору ломи, а невѣшта гора.

Moudrému napověz, hloupému dolož (vylož). — Chytrému napověz, hloupému dopověz. — Napověz moudrému, dovtípí se všemu. Č. — P. Mądrego nie wiele trzeba uczyć. Mądrój głowie dość na słowie. Mądremu nie wiele trzeba mówić. Mądremu dosyc namienić. *)

Na chytrého mrkni, hloupého trkni. Č.

Moudré hlavě dosti jednoho oka. II. Mudroj glavi jedno oko dosta.

Moudrý bez hádání uhodne. Moudrý za hadače stojí. P. Mądry bez wrożka zgadnie. Mądry za wrożka stojí.

Chytrost nejsou žádné čáry. Č. — S. Хитрость не никаква обсѣна.

Největší moudrost znáti sebe samého. Č. — R. Большая мудрость самага себя знать. P. Mądrość największa każdego, znać dobrze siebie samego, a niemasz nic trudniejszego.

Moudrým ten se darmo zove, kdo neumí radit sobě. P. Mądrym się ten darmo zowie, co nieumie radzić sobie.

*) *Angl.* A word is enough to the wise.

Ztěžka jiným rozum spraví, kdo se sám v něm neustaví.
R. Кто собою не управить, тотъ и другаго на разумъ не наставить.

Není ten moudrý, kdo mnoho ví, ale ten, kdo ví, co třeba.
P. Nie kto siła umie, ale kto co potrzeba, mądry.

Pád, příhoda bláznivého, jesti výstraha moudrého. Blaze tomu, kdo se cizím neštěstím kaje. *Č.* *)

Moudrý nezavírá všeho na jedné hlavě. *Č.*

Moudrý neodsoudí, a hloupý nerozsoudí. *R.* Умной не осудить, а глупой не разсудить.

Živá hlava klobouku dobude (najde klobouček). *Č.* —
S. Докъ є главе, бытхе капа. (Těž o naději ztracené jmění zas nabyti.) **)

Dobrá hlava sto hlav krmí. *R.* Добрая голова сто головъ кормить.

Na dobrou hlavu sto ruk. *R.* Въ добрую голову сто рукъ.

Moudřejšímu díl dvojí. *Il.* Tko umije, tomu dvije.

Hloupý hledá místa, a moudrého i v koutě najdou.
R. Глупой ищетъ мѣста, а разумнаго и въ углу видно. Na-
 proti tomu zas: *P.* Nie miejsce szuka głowy, ale głowa
 miejsca. (Ne místo hlavy, ale hlava místo hledá.)

S hloupým v karty, s moudrým v žerty. *P.* S głupim w karty,
 s mądrym w żarty.

S moudrými se rad, a s bláznem se o palici nevad. *Č.*

Moudřejší ustoupí. Rozumnější ustupnější. *Č.* — *Ch.* Spa-
 metnější bedastemu vsigdar prepušča.

Loutník hrátí nezačne, až dudy umlknou. *P.* Lutnista
 grać niezacznie, aż gajda umilknie. (Moudrý nemluví, leč
 hloupý aneb tlachavý přestal.)

Zle koni, kolem něhož osli hýkají. *Ch.* Težko konju, okol
 koga se osli ričeju.

Čím hloupější, tím drzejší, a čím moudřejší, tím nesmělejší.
P. Jim kto głupszy, tym śmielszy, a jim mędrszy, tym
 bojaźliwszy.

*) *L.* Ex vitio alterius sapiens emendat suum. *Syrus.*

**) *Ném.* Wer einen Kopf hat, dem fehlt kein Gut.

Koně řídíme uzdou, a lidi moudrou mluvou. *P.* Konie rządzimy wodzami, ludzie mądrymi mowami.

Dejž bůh s moudrým i najíti i ztratiti. *R.* Даї богъ съ умнымъ и найтить и потерять.

Raděj s moudrým plakati, nežli s bláznem zpívati. *S.* Волимъ съ мудрымъ плакати, него съ лудымъ пѣвати.

Co se rychle vznítí, nedlouho to svítí. *P.* Co się rychło wznieci, nie długo to świeci. (Před lety rozum netrvalý, což i o bohatství, moci, slávě a j. platí.)

Brzomoudrý (též mnohomoudrý) nedobře mudruje. *Č.*

Mudráček jest lapáček. *Č.*

Kdo jest přes míru moudrý (přeučení), za blázna se považuje. *Ch.* Koi je preveć spameten, za bedaka se dèrži. — Příliš moudrý, poloviční blázen. *HLuž.* Štóż je jara mudry, tón je póř njemdry.

Lidé i pro rozum přicházejí o rozum. *R.* Люди и отъ ума сходятъ съ ума.

Nekázal pán bůh blázniti. (Učinil nás k obrazu svému; moudře sobě vedme.) *Č.*

V každém mudrci dosti sprostoty. *R.* Во всякомъ мудрець довольно простоты.

Co mudrc mudroval, hloupý hrad oranoval. *S.* Докле мудрый мудроваше, лудыйзи градъ примеше.

Než se mudrc namudroval, sprosták si peněz nachoval. *S.* Докъ се мудрый намудроваше, лудый се наживоваше.

Moudrý o málo (o malou věc) se neoklamá. — Když moudrý chybí, potně chybí. *Č.* — *P.* Každý mądry znacznie ma upaść. *S.* Кадъ ученъ посрне, врло посрне. *)

Bláto bez břehův, a blázen bez ohrady. *Č.*

S bláznem ani pán bůh nic nerořídí. *R.* Въ дуракъ и богъ неволенъ. *Hal.* Дурневи и бигъ не противится.

Hlupcova hlava — ani kam co dáti, ani kde co vzíti — holé stěny bez hospodáře. *R.* У глупцовъ голова ни дать ни взять, голыя стѣны безъ хозяина.

*) *Novoř.* 'Ο φρόνιμος ἂν γελασθῆι σ' ὀλιγον δὲν γελιέται. *Lot.* Gudram gudra nelaiame (moudrému moudrého nešťestí; už to za něco stojí).

Hlavička jako makovička, a rozumu jakby naplval.
P. Głowka by makowka, a rozumu by naplwał.

Cizí blázen smích, a svůj styd. R. Чужой дуракъ смѣхъ,
а свой стыдъ.

Opilý se prospí, ale blázen nikdy. R. Пьянъ проспится,
а дуракъ никогда. Mr. Пьяница проспится, а дурень николи.

Děravého měchu nenadmeš a hlupce neroučíš. R. Диро-
ваго мѣха не надуть а безумнаго не научить.

Darmo blázna učiti a mrtvého léčiti. R. Дурака учить,
что мертваго лѣчить.

Kdo od přirození hloupý, v Paříži rozumu nekoupí. Č. —
P. Kto z przyrodzenia głupi, i w Paryżu rozumu niekupi.
Hal. Дурный и въ Киевѣ не купить розуму.

Vy vedl osla do Paříže, komoň z něho nebude. Č. —
S. Магараца одведи и на Иерусалимъ, онъ ѣе опеть быти
магараць. *)

Ani v Paříži nedělají z ovsu rýži. P. Ani w Paryżu
nierobia z owsa ryżu.

Janek do Prahy, Janek z Prahy. Č. — Ch. Martin v Zagreb,
Martin iz Zagreba. P. Stanisław z jizby, Stanisław do jizby.

Hus za moře, hus domů. Č. **)

Kavka kamkoli letí, černá vždy býti chce. Č. — P. Sroka
zawsze pstra zostaje, w które kolwiek leci kraje. (Těž tak,
že zlá povaha změnou místa nehned se napraviti dá.)

Vyjel teletem, volem se vrátil. P. Pojechał cielęciami,
wołem się wrócił.

Vola by přes všecken svět zvodil, nebude než vůl. Č.

Nes česnek kam chceš, česnek i bude. Vezl na trh cibuli,
zase přivezl ošlejších. Č.

Bláznu сэр. Na blázna kyj. Č.

Blázen nebojí se kříže, ale kyje. R. Дуракъ не боится
креста, а боится песта.

Blázna i v kostele terou. Mr. Дурня и въ церкви бьютъ.

*) Fr. Qui fou va à Rome, fou en revient. Něm. Ein Esel bleibt ein Esel,
kame er auch gen Rom.

**) Něm. Fliegt eine Gans übers Meer, so kommt ein Gagag wieder her.

Kdo se nechce vtípati, musíme ho hnípiti. Č.

Blázný sluší palicí holiti. Č. *)

Škoda pěstí na blázna. R. Жаль кулака, да бить дурака.

Blázen sobě neusrozumí (nebývá moudrý), leč kyjem zbit bude (leč ho uperou). Totiž až se svou škodou. Č.

Blázen teprv rozumí, když se stane. Č.

Kdož by se divil, že blázen se urodil. R. Не чему дивиться, когда дуракъ родится.

Netřeba hloupých síti, sami se rodí. P. Nie trzeba głupich siać, sami się rodzą. R. Дураковъ ни орютъ, ни сѣютъ, а сами родятся. (Už ve 12. století přichází.) Mr. Дурня не сѣютъ, самъ родиться. **)

Blázna netřeba lucernou hledati. S. Лудъ се са свѣћомъ не тражи. P. Błaznów wszędzie peño.

Bláznův rozmanitost veliká. Č. — S. Будалаштина є различна.

Každý blázen ve svém kroji. P. Každy błazen swoim strojem.

Bláznů sluší každá čepice. Č. — R. По Сенькѣ шапка.

Snadno blázniti, když rozumu není. Č.

Čest hloupému prokaž, kde má sednouti, ukaž (aby snad první místo neujal). R. Дадутъ дураку честь, такъ не знаетъ гдѣ и сѣсть. Podobné jest, nemýlím-li se, i toto maloruské: На покутѣ коли не пипъ, то кутя, або дурень безъ путя, t. j. Na čestném místě (kout, kde oltárik se svatými obrazy) není-li pop, tedy kutě (kaše z rýže nemastná, vykládaná velkými rozínkami, která se po pohřbu duchovním předkládá) anebo troup ničemný. Mnohoť si pošetili lidé na tom zakládají, kde jim seděti.

Posaď blázna vysoko, bude nohama klátiti (kopati).

II. Stavi luda na visoko, da nogama maše.

Hloupá hloupému i radost. P. Głupia głupiemu i radość.

*) L. Phryx plagis emendatur. Angl. Fools must be loused with clubs. Něm. Narren muß man mit Kolben lausen.

**) Čud. Ei hullo künťa egga külwata, küľ se sünnib muido. (Blázen se neore ani nesije, sám od sebe se vyskytne.)

Komu vila (blázen) mil, nikdy moudrý nebyl. *P.* Komu wiša miš, nigdy mađry niebyš.

Blázen není nikomu mil, a bláznu ledakdo. *S.* Лудъ ніе нікомъ міо, а луду є сватко.

— Pohádky babské, a bláznu i ty se líbí. *R.* Басни бабьи, а дуракъ то и любитъ.

Bláznu i dřevěný peníz dobrý. *Č.* (Ačkoliv r. 1849 i neblázni museli místem dřevěné peníze za měď bráti.)

Slepé slepici vše zrní pšenice. *R.* Слѣпой курицѣ все пшеница. (Také o chudém, jemuž každý dar vzácen.)

Bláznům jak se mele, tak se mele, leda se rumplovalo. — Hloupému leda hučelo, jen když sláma do huby neleze. *Č.*

Kozel bláznu po rozumě, že ho nemá, nelituje. *Č.*

Den prošel, lehne na postel; až se rozední, zas vstane a rojí. *R.* День прошелъ, такъ и спать пошелъ; день разсвѣлъ, всталъ да поѣлъ. (Nač nad tyto věci moudrosti a rozumu třeba.)

Slabý duch nic nevytvoří, a jen čas na zdarbůh moří. *R.* Умъ слабой не жааетъ науки, а хочеть вѣкъ прожить безъ скуки.

Vůl kování nepotřebuje. (A kdo chce volem zůstatí, ne třeba mu z ostra nastupovati.) *Č.*

Kde hlupcův rodina, tu i jejich otčina. *R.* Гдѣ дураковъ семья, тутъ своя земля.

Blázen s bláznem chodí, a oba nikam se nehodí. *R.* Дуракъ съ дуракомъ сходилися, а оба никуда не годилися.

Blázen na bláznu jede, a bláznem pohání. *R.* Дуракъ на дуракѣ ѣдетъ, а дуракомъ погоняетъ.

Blázen blázna neporazí, buď ti mladý nebo starý. *Č.*

Dva blázni svobodni. *Č.*

Blázen každého za blázna soudí. *Č.*

Jeden blázen deset jiných nadělá. *Č.* — *Kr.* En sam norec deset drugih napravi.

Když se jedna hus napije, pijí jiné všecky. *Č.*

Blázen píská, blázen hrá (skáče), a kdo se naň dívá, sám

rozumu nemá. *Blh.* Лудъ свирѣ, лудъ играе, който гледа, умъ нѣма.

Ачъ co s bláznem kdy ulovíš (uhoniš), ale ne rovně s ním rozdělíš. (Mastičk.) *Č.*

Kdo se spolčil s bláznem, rozpolčil se s rozumem. *Č.* —

Mr. Звяжися зъ дурнемъ, та й самъ дурнемъ будешъ.

Hloupému se ukloň a svatému pokloň. *S.* Уклони се луда као и света. Анебо: Покори се махниту као и свету.

Blázen blázna učí, a oba nesmyslí. *R.* Дуракъ дурака учитъ, а оба не смыслятъ.

Mrzí se blázen na rozumného, a opilec na střizlivého.

S. Лудъ на разумна, а пиянацъ на трезвенна мрзи.

Kdyby šlo po sovím, nebylo by nikdy dne. *Il.* Da je do sove, nebi bilo nikada dana.

Hlupec smíšek anebo tintíšek (marný). *Č.* — *S.* Будале се много смѣю.

Hloupost závidí bohatému a směje se chudému. *S.* Глупость завиди богатомъ а смѣе се бѣдномъ.

Blázen se o málo nepokusí. *Č.*

Běda světu, zachce-li se bláznu býti hrdinou. *Il.* Jaoh světu, kad se ludo pojunači.

Hlupcům nikdy nejde do hory, a vždy jen s kopce.

Mr. Дурневи нема горы, а все низъ.

Kaž hloupému bítí čelem před bohem, a on hlavu si rozbije. *Mr.* Заставъ дурного богу молитися, то винъ и лобъ пробъе.

Zámky pro blázny, pro moudrého řečet. *R.* Замокъ для дурака, а печать для умнаго.

Není dobře vejce bláznu svěriti. *Č.*

Pošli hloupého, a za ním druhého. *Mr.* Пошли дурного, а за нимъ другого.

Hloupý unesnadí, ale neporadí. *P.* Глупи zamieszа, nieporadzi.

Jeden blázen druhdy patero moudrých svadí. *R.* Одинъ дуракъ, а умныхъ пятерыхъ ссорить:

Co jeden hlupák zkazí, tisíc moudrých nenapraví. *P.* Jeden głupi zepsuje, tysiąc mądrych nienaprawi. *S.* Што єдань людъ замрси, сто мудрыхъ не могу размрсити. *Ch.* Već more jeden bedak tajiti, neg sto z pametneh dokazati.

Jeden blázen hodí kámen v vodu, ale deset moudrých ho nevytáhne. *R.* Одинъ дуракъ камень въ воду бросить, а умныхъ десять не вытащатъ. *S.* Што єдань людъ баци камень у бунаръ, деветъ паметныхъ не могу га извадити. *P.* Jedna baba kamień do studnie wwali, a dziesięć go chłorów nie-dobędzie. *)

Co hloupý zaváže, moudrý nebrzo rozváže. *R.* Глупой завяжетъ, а умный не скоро развяжетъ.

Co jeden hloupý koupí, ani sto rozumných neprodá. *S.* Што єдань людъ купи, сто паметнихъ не може продати.

Zle pohám pod bláznovskou hlavou. *S.* Тежко ногама подъ лудомъ главомъ. *Mr.* За дурною головою та ногамъ лихо.

Zle každé dílo spraveno, když osla za správce voleno. *II.* Zlo je upućen svaki posao, opravitelj gdi je osao.

Hloupost horší než zlodějství. *R.* Простота хуже воровства.

Nouze s hloupostí sousedí. *R.* Бѣда глупости сосѣдъ.

Všude na blázna kape. *P.* Wszędzie na błaznów kapie.

Bláznovská síla brzo slabne. *S.* Будаласта снага брзо малакше.

Na vše kýchání pozdravu se nedořikáš, a od blázna prospěchu se nedočkáš. *R.* На всякое чиханье не наздравствуешься, а на дурака добра не напасешься. (Sr. též: Klevela.)

Z motovidla nebude šíp. *Č.*

Ze slámy nebude než sekanina, a z prkna drtina. *Č.*

Sláma nehodí se než do chomouta, a kroupy do jelita. *Č.*

Ne každému dřevu dostane se býti fládrem. — Z bukového dřeva neuděláš fládrové lžíce. *Č.*

Ne z každého dřeva neb kamene sv. Václav. *Č.* — *S.* Изъ свакогъ паня не може се светаць изтесати. Аč tomu na

*) *Novoř.* Ένας ζουρλός ρίχνει τὴν πέτραν εἰς τὸ πηγάδι, καὶ ἐκατὸν φρονιμοὶ δὲν τὴν ἐνγάσσον. Též Arabům známo.

odpor zní zas jiné přísloví takto: Z jednoho dřeva socha i lopata. *R.* Изъ одного дерева икона и лопата. *S.* Изъ єдногъ древета икона и лопата.

Oblec poleno, dej mu i jmeno, nebude člověk. *Hal.* Прибери пня, дай му имя, не буде зъ него чоловѣкъ. A zas: Oblec sochor, i sochor hezký bude. *R.* Наряди пня, и пень хорошъ будетъ. (Sr. Göthe: *Steid' eine Säule, sie sieht wie eine Fräule.*) Z obojího však se jeví, že šat a zevnitřní okrasy nepřidávají člověku ceny.

Mnoho té země, z níž hrncové býti mohou, ale málo té, z níž zlato berou. *Č.*

Ne z každého žáka bude kněz. *Č.* — *P.* Nie z každego žáka bywa ksiądz. *R.* Не всѣмъ чернцамъ въ игуменахъ быть.

Ze záprtku kuřete míti nemůžete. *Č.*

Byť sova pod nebesa létala, sokolem nikdy nebude. *P.* Sowa choć by pod niebiosa latała, sokołem nigdy niebędzie.

By slavík jak krásně zpíval, předce vrabce nenaučí. *P.* By słowik najmiléj śpiewał, przedsię wróbla niewyuczy.

Krásný ráv peřím a člověk učením. *R.* Красна пава перьемъ а чоловѣкъ ученьемъ.

Umělost světlo, a neumělost tma. *R.* Ученье свѣтъ, а неученье тма. Ученье красота, а неученье сухота. (Učenost ozdoba, neúčenost hanoba.)

Umění chleba nejí, aniž pod ním nohy klesají. *Č.*

Umění (řemeslo) plece netíží, a s ním blaze. *R.* Ремесла за плечами не носятъ, а съ нимъ добро.

Umění v štěstí okrasa a v neštěstí útočiště. *R.* Ученье въ счастье красота а въ несчастье убѣжище.

Neznámost činí nemilost. — Neznámost jest nevděčný host. *Č.*

Učiň mě vševědem, učiním tě boháčem. *P.* Uczyni mię wieszczym, а uczynię cię bogatym.

Lépe něco znáti, než mnoho míti. *Č.* — *S.* Болѣ е умѣти, него имати. *)

*) *Šp.* Mas vale saber que aver.

Uč se, půjdeš za hudec. *C.*

Neučená hlava na kněžstvo se nesvětí. *R.* Не учась въ попы не ставятъ.

Každé umění hodí se svým časem. *P.* Każde umieć przyda się na kiedy.

Dej bože všechno uměti, ale ne všeho zkoušeti. *P.* Daj boże wszystko umieć, a nie wszystkiego używać. *Hal.* Добро все умѣти, а не все робити.

Dobře tomu kováři, jenž na obě ruce kuje. *Hal.* Добре тому ковалеви, йже на обѣ руку кuje.

Čím výše vystoupíš, tím širší rozhled. *Č.* — *Hluž.* Wuše stupaš, dale widziš.

Umělý plavec neutone. *R.* Искусной плаватель не утонетъ.

Lepší znání s pochybou, než neznání s oblibou. *S.* Болѣе знано съ маномъ, него незнано съ хваломъ.

Co neumíme, na to nevražíme. — Co neznáme, na to nedbáme. *Ch.* Za kaj se nezna, za tem se nehlepi. *)

Naplivať do knih, když neznám slova z nich. *R.* Наплевать въ тетрадь, когда словъ не знать.

Svině když kaliště mají, na čistou vodu nedbají.

Apatéka hnojčovi smrdí. *P.* Apteka gnojčowi śmierdzi.

Zlé jest v karty hráti a trumfy neznati. *R.* Худо въ карты играть, да козырей не знать.

Pěj radši dobře po stehlíku, nežli špatně po slavíku. *R.* Пой лучше хорошо щегленкомъ, чѣмъ дурно соловьемъ.

Co neumíš, nech toho, nedávej se do toho. *Č.*

Lepší neuk, než nedouk. — Lepší prosták povolný, než mudráček svévolný. *P.* Lepszy prostak powolny, niż mędrak swawolny. — Učený nedoučený horší než sprosták. *Hal.* Ученый не доученый гише якъ простакъ.

Kdo co neviděl, neumí to dobře malovati; kdo co nezkusil, neumí o tom povídati. *Č.*

Tolik známe, co v paměti chováme. *S.* Онолико знамо, колико у памети имамо.

*) *L.* Scientia non habet osorem nisi ignorantem.

Učení kořen hořký, ale plod sladký. *R.* Ученья корень горекъ, да плодъ сладокъ.

Cvičení a zkušení dává umění. — Trápení dává rozum, zkušení umění. *Č.*

Bez muky není nauky. Dokud se nenamučí, dotud se nepaučí. *S.* Безъ муке нема науке. Докъ се не намучи, донде се не научи. *R.* Пойти въ науку, терпѣть и муку.

Učedlník — mučedlník. *Č.* — Co mučí, to učí. *S.* Што мучи, учи. — Kdo mnoho zkusil, mohl ledacos pozorovati. *II.* Tko je mnogo patio, mogao je štogod i zapaziti.

Rozum se cvičením brousí. — Častější cvičení, jistější prospěch. — Mistr Cvik. *Č.* *)

Kdo chce uhlazeným býti, musí něco zkusiti. *P.* Kto chce być gładkim, trzeba przycierpieć.

Kdo chce co věděti a znáti, musí se na to pilně ptáti. *Č.*

Kdo chce mnoho znáti, nesmí mnoho spáti. *R.* Кто хочетъ много знать, надобно мало спать.

Ráno učí se sladko. *Č.*

Jitro jest bystřejší (moudřejší) večera. *R.* Утро вечера мудренѣе.

Syté břicho nepovolné k učení. *R.* Сытое брюхо къ ученью туго. A proto také: Břich tlustý, leb pustý. *P.* Brzuch tłusty, łeb pusty. **)

Kdo se z mládí čemu naučí, k stáru jak by to našel. *Č.*

Kdo se v mládí učil leda, bude volat v stáří: běda! *Č.*

Žádný učený s nebe nespádl. — Nikdo se nenarodil mudrcem. *Č.* ***)

Um za mořem, a smrt za pasem. *R.* Умъ за моремъ, а смерть за воротемъ. — *S.* Умъ за моремъ, а смерть за вратомъ.

— Rozum náš za horami, a smrt za zády. *R.* Умъ нашъ (дума наша) за горами, а смерть за плечами. *Mr.* Думка за горами, а смерть за плечами. Tolik co latinské: *Ars longa, vita brevis.*

*) *Něm.* Übung macht den Meister.

**) *Ř.* Παρεὶα γαστήρ λεπτὸν οὐ τίπτει. *Sv.* Jeron.

***) *Čud.* Ei ükski sünni targaks.

Věčně žítí, věčně se učití. *R.* Вѣкъ живи, вѣкъ учись.
Mr. Вѣкъ живи и вѣкъ вчись (а умрешь дурнемъ).

Dobrý kněz vždy se učí. *S.* Добаръ попъ до смрти се учи.

Kdo nikdy zle, nikdy dobře. *Č.*

Průbička — chybička. *Č.*

První výklad nebezpečný. *Č.*

Tkadlec od kazu začíná. Každý učedník od kazu se učí. *Č.* — *Ch.* Po kvaru se člověk vučí. Ale i toto platí: Kažení jest špatné umění.

I starý tkadlec někdy přizi zmate. *Č.* — (*R.* Бываетъ и на старуху проруха.)

I mistr tesař se utne. *Č.*

I největším mistrům umění chybuje. *Č.*

I staří lidé se divívali (nevědí o mnohém). *Č.*)*

Snadno v pustém lese hvízdati. *Č.*

Mezi slepými jednooký (šilhavý) král jest. *Č.* — *R.* У слѣпыхъ и кривой — король. Въ царствѣ слѣпыхъ кривой — царь.***) — Kde lidí není, i peciválkové slynou. *R.* На безлюдьи и сидни въ честь.

V perybných krajích i rak za rybu platí. *R.* У безрыбья и ракъ рыба. Též takto: На безрыбьи и ракъ рыба, на безлюдьи и Гома дворянинъ.

Někdy i Kuba dobře mluví. *Č.*

Někdy i slepý podkovu nalezne — aspoň když v ni nohou zavadí. *Č.* — *S.* Дѣшто и слѣпаць напина (namaká).

Když pán bůh dopustí, i motyka spustí. *Č.* — *P.* Kiedy bóg dopuści, samo olstro spuści.

I slepá slepice někdy na zrnko trefí. *Č.* — *Hal.* И слѣпа курка найде даколи зерня.***)

*) *Lot.* Ir wezzi laudis brihnijahs.

**) *Ř.* Ἐν τοῖς τόποις τῶν τυφλῶν Λάμων βασιλεὺς. *L.* Inter coecos regnat strabus. Též arabsky: Jednooký okrasa v zemi slepcův.

***) *Dán.* En blind Høne finder ogsaa et Korn. *Něm.* Eine blinde Henne fand auch ein Korn finden.

Zadním kozám snáze než přední, any mají zrcadlka před sebou. *Č.* (Vtip tento, jak se zdá, připadá ostře i na takové učené, již druhdy o prvenství vynálezku nějakého se hádávají.)

Dobrý to sýr; škoda ho, že psí koží ovinut. *S.* Добарь сыръ, него штета, што є у пасоѡй кожи (мѣшини). O člověku dobře učeném, ale zle zvedeném.

Čtení cesta k umění. *P.* Czytanie do nauki droga.

Žák, který se bez knih učí, ten se mnoho nenaučí. *Č.* — *P.* Wodę czerpa przetakiem, kto bez ksiąg chce być żakiem.*)

Bez nádobí zle se robí. *S.* Безъ халата нема заната.

Kniha za mistra stojí. *P.* Księga za mistrza stoi. A zase: Lepší mistr než kniha. *P.* Lepszy mistrz niż księga. Zvláště když i následující přísloví se přidá:

Byl jeden mnich, měl mnoho knih, a nic nevěděl z nich. *Č.*

Každý pop ve své knize nejzběhlejší. *S.* Свакій попъ у своіоѡ є книзи вѣштъ.

Umění i kozy pase: pět jich zahání, tři přihání (žertovně).

Blh. Майстрія козы пасе, пять закарва, три докарва.

Mistr mistru nerad ukazuje. *Mr.* Майстеръ майстеру не укажчикъ.

Když učeného učíš, zbůhdarma ho kaziš (t. toho, kdo něčemu lépe než ty rozuměti chce). *R.* Ученаго учить, лишь только портить.

Neuč rybu plavati a ptáka lítati. *Č.* — *R.* Не учи рыбу плавать. Не учи плавать щуку; щука знаетъ всю науку.

Starého zajíce netřeba učít do zelí chodit. *HLuž.* Stareho zajaca njetrjebaš wučić do kaļu khodzić.

Už vejce moudřejší než kuře. — Kuře chce už moudřejší býti než slepice. — Kuře učí slepici. *Č.* — *HLuž.* Jejo je mudřiše kaj kokoš. *P.* Mędrsze jajca niż kokoszy. *R.* Яйца курицу учатъ. *Ch.* Jajce hoće već znati neg kokoš. *Kr.* Jajce već kot puta vé.**)

*) *L.* Haurit aquam cribro, qui vult discere sine libro.

**) *Dán.* Ägget vil lære hönen. *Něm.* Daß Ei will flüger sein als die Henne. *Čud.* Munna on targem kui kanna.

Holoplusk (holobrad) učí bradáče. Č.

Co kdo dobře umí, tím se rád baví. P. Co kto dobrze umie, tym się rad bawi.

Co pronikneš, tím vynikneš. P. W czym kto przodkuje, tym się i popisuje.

Plavce na suchu, jezdce bez koně nepoznáš. P. Żeglarza na suchém, jezdca niepoznasz bez konia.

Čím kdo učenější, tím bývá nadutější. P. Jim kto uczeńszy, tym bywa nadętszy. (Známost nadýmá. 1. Kor. 8, 1.)

Neskákej dílu do řeči. (Říká se, když kdo sám svou práci chválí.) Č. — Řemeslníka dílo ukáže. S. Занатлю посао показує.

Ne tak draho, co z čistého zlata, jako co od výborného mistra. R. Не такъ дорого, что краснаго золота: то дорого, что добраго мастера.

Po nádobí řemeslníka poznáš. P. Po сна́sci rzemieśnika poznać.

Dílo se mistra bojí. (Kdo čemu rozumí, ten hned na pravé uhodí.) R. Дѣло мастера боится. Mr. Усяке дѣло майстера боиться.

Každé věci (každému dílu) svůj způsob. Č.

Jinak se pluje po moři, a jinak po řekách. S. Другоячіє се ходи по мору, а другоячіє по рѣкама.

Řemeslo zlaté dno.*) — Řemeslo pán, tutě vždy živý peníz. Č.

Řemeslo pravé křídlo. S. Занатъ є човеку десно крило. — Řemeslo jistá obživa. S. Занатъ є у неволи храна.

Řemeslo jde fortelem. Č.**)

Všeliké řemeslo svou psotu nese. Č.

I to jest řemeslo, kdo umí udělati veslo. R. И то ремесло, кто умѣетъ сдѣлать весло.

Když neumíš řemesla, musíš dělat povřísla. Č.

*) Něm. Handwerk hat einen goldenen Boden.

***) Něm. Vorthel treibt das Handwerk.

Co dobře umíš, toho se drž. *P.* Co kto dobrze umie, tego się niech ujmie.

Když jsi se zrodil kuchařem, nechtěj býti řezbářem. *P.* Urodziłeś się kucharzem, niechciěj być malarzem.

Nemudruj švec přes kopyto. *Č.**)

Počítej vojáku rány, a ty pastucho berany. *R.* Счита́й воинъ раны, а пастухъ бараны.

Kdo je všudy, nikdež není. — Kdo ve všech ulicích bydlí, zle bydlí. *Č.*

Pes dvojích vrat mívá hlad. (O dvojím řemesle, dvoji službě, o držení s obojí stranou.) *Č.* — *Blh.* Кучето, кога пази двѣ ворта, гладно остава.

Kdo dva zajíce honí, žádného nechytí. — Kdo na dva zajíce štve, někdy popadne jednoho, a mnohokrát žádného. *Č.* — *R.* За двумя зайцами гонять, ни одного не поймать.**)

Z mnoha řemesel nejjistší žebrota. Devateré řemeslo, desátá žebrota. Kdo nejvíce řemesel umí, nejspíše vepsí bývá. *Č.* — *HLuž.* Dżewjeć rzemesłow, dżesaty sljerc (žebrák). *P.* Siedm rzemiosł czternaście nieszczęścia.***)

Dělníku půlzlatník a dozorci celý. *R.* Дѣлавщику полтина а нарядчику рубль.

Já rožeň, jiný pečenku. On drží pečení, a my rožeň. *Č.* (O kupcích, na než řemeslníci dělají co na zlou horu. *Červ.*)

Jedni hnízdo shazovali, a druzí ptáčky sbírali. *Č.*

Řemeslník jest otrokem toho, komu pracuje. *P.* Rzemieśnik niewolnik u tego, komu robi.

Ras po rasu nerad dře. (Když řemeslník se přivolává k opravování anebo k dodělávání čehos po jiném.) *Č.*

Jaký tovaryš, takové srdce. *Č.* (Běře se buď v prostém smyslu o rozdílu povah lidských dle řemesel, u př. jiné jest

*) *L.* Ne sutor ultra crepidam.

**) *Ř.* Ὁ δύο πτωχὸς διώκων, οὐδέτερον καταλαμβάνει. *L.* Duos insequens lepores neutrum capit.

***) *Něm.* Bierzehn Handwerke, fünfzehn Unglücke. — Er kann viel Handwerke, aber Betteln ist das beste. *Čud.* Wiis ammetit, kuus nälja. (Pět řemesel, šestý hlad.)

srdce kováři, řezníku, jiné krejčímu atd., anebo připadá na latinské: *Noscitur ex socio.*

Kdo nerozumí kování, nech mi kleští (kladiva) nehaní.
Mr. Коли не коваль, то и клещивъ (молотка) не погань.

Snáze cizí dílo tupiti, nežli lépe spraviti. *Ch.* Lekše je ludsko délo kuditi, kak bolše napraviti.

U každého obyčej (zvyk) svůj. *R.* У всякаго обычай свой. *)

Každý hová mravu svému. *R.* Всякъ своему праву работаетъ.

Nenajdeš trávu k poznání cizího mravu. *R.* Нѣтъ такихъ травъ, чтобы знать чужой нравъ.

Každý mládek má svůj spádek. *Č.* — *R.* Всякой молодець на свой образецъ. (*Sr.* Přísl. 22, 6. Mládenec podle cesty své, také když sstará, neodstoupí od ní.)

Zvyk (zvyklost, obyčej) jest druhé přirození, (kteréž se těžce vykoření). *Č.* **) — *P.* Nałog jest druga natura. Nałog łamie przyrodzenie.

Zvyk se rád mění, když duše v těle není. *Č.*
Obyčej změni, kdo se nelení. *P.* Nałog odmieni, kto się nieleni.

Co hanba a hřích, i to vešlo v zvyk. *R.* Что стыдно и грѣшно, и то въ обычай вошло.

Při zlém návyku ctnost nemá vzniku. *Č.* — *P.* Ze złego nałogu trudno ku bogu.

Zvyk není kůlna, abys hned přestavil. *R.* Обычай не клѣтка, не переставишь.

Zlému jako dobrému člověk přivyká. *S.* Злу се човекъ привыкне кано и добру.

Zvyk má železnou košili. *Kr.* Navada ima železno srajco.
Jedna muka náuka (zvykání), a dvě muky oduka (odvykání). *S.* Єдна мука наука, двіє муке одука.

*) *Lat.* Suus cuique mos est.

**) *L.* Consuetudo altera natura. Arabové pak praví: Zvyk páté přirození.

Táhne se žilka, kam byla navykla. *P.* Ciagnie się żyła, gdzie się nałożyła.

Voda kudy jednou tekla, poteče opět. *S.* Вода куда е еданъ путь текла, опетъ ље протељи.

Nenechá žebroty, komu se hůl v rukou obřála. *Kr.* Ne neha beračiti, komur se palica v' rokah ogréje.

Navykl pop na vařený bob; snědl se bob, odvykl pop. *Blh.* Научи ся попъ на варенъ бобъ; свърши ся бобъ, отучи ся попъ.

Starý vozataj rád poslouchá, když kdo bičem praská. *P.* Sary furman rad sľucha, kiedy kto biczem trzaska.

Zuvěřelé dřevo těžko se zpřimí (t. zvyk zastaralý). *Č.*

Jaký zvyk míval býk, tak řve také vůl. *Hal.* На що быкъ навькъ, то и волѡмъ рычить.

Čemu kdo zvykl, není obtížno. *Č.* — *P.* Naľog uľacnia trudnošci.

Rohy jelenu nejsou těžky. *Č.*

Cikánovy (kovářovy) děti nebojí se jisker. *Č.* — *S.* Циганска дѣца одъ варницá се не плаше. *)

Kočičí oči nebojí se dýmu. *Č.* — *R.* Кошечьи глаза дыму не боятся.

Zptej se husi, zdali ji zábne v nohy. *R.* Спроси у гуся, не зябнуть ли его ноги.

Sokol se hvozdu nediví. *R.* Соколу лѣсъ не въ диво.

Vlku zima v obyčejí. — Brouku díra v obyčejí. *R.* Волку зима за обычай. Жуку нора за обычай.

Zmek močidla nezůstane, ani žába. Žába vždy najde močidlo. Žába nepřejde od močidla. *Č.*

Kdo co má od přirození, těžce se to při něm změní. *Č.*

S čím kdo vyrostl, to mu i přirostlo. — *II.* Kako tko nikne, tako i bikne. *S.* Што се съ кимъ родило, одъ онога се не одучи.

*) *Lat.* Scintillae non fabrorum terrent filios. (*Syrus.*) *Něm.* Schmelzfinder sind der Funken gewohnt.

Šedin dožil, a starých zvykův neodložil. *Il.* Ostario, a čudi ne ostavio.

Kam se dřevo kloní, tam i padá. *Kr.* Kamor se drevo sloni, tje pade.

Co kolébka vyhoukala, to motyka zakopala. *S.* Што колевка залюляла, то мотыка закопала. *R.* Каковъ въ колыбелкѣ, таковъ и въ могилку.

Hrbatého hrob opraví. *Mr.* Горбатого могила справить.

Co se lysé zrodí, lysé zhyne. Lysé hříbě i koněm lysým bude. *P.* Co się łyso urodzi, łyso zginie. Łyse źrzebie i koniem łysym będzie. *Hal.* Що ся лысо уродить, лысо й згыне. *Kr.* Lisastimu konju se lisa ne zbriše.

Nepomůže havranu mýdlo, ani mrtvému kadidlo. *P.* Niepomoże krukowi mydło, ani umarłemu kadzidło. *R.* Чернаго кобеля (пса) не вымоешь до бѣла.

Kavka by se na sněhu válela, nezbělí. — Kavka, kamžkoli letí, černá vždy býti chce. — Kavka, leť kam leť, vždy jest kavkou. *Č.*

Kdo se narodil vlkem, tomu liškou nebýti. *R.* Кто родился волкомъ, тому лисицей не бывать.

Sova v sokola se nezvrhne. *P.* Sowa nieodradza się w sokoła.

Kočka myší nenechá, liška slepic a vlk ovec. *Č.*

Kočce o myších se snívá. *Č.*

Straka svých skokův necháti nemůže. *Č. *)*

Liška srst změní, ale obyčejův nezmění. Anebo: Liška chlupy, a ne své přirozené vášně změní. — Vlk změní srst, ale ne rováhu. *Č.* — *R.* Волкъ всякой годъ линяетъ, а нравъ не перемѣняетъ. *S.* Курякъ ако и длаку промѣни, ѣуди не мѣня. Anebo: Курякъ длаку мѣня, а ѣуди никадъ. ***)*

*) *L.* Pica saltus suos dissimulare non potest. *Lit.* Warna (szarka) be szokszczojimo ne stow. *Ném.* Die Aelster (Aßel) läßt das Hüpfen nicht.

***) *Šp.* El pelo muda el raposo, mas el natural no despoja. *VI.* Il lupo cangia il pelo, ma non il vizio. *Piem.* La volp përd el peil, ma nen el visi. *Ném.* Der Fuchs verändert den Balg wohl, aber den alten Sinn nicht. *Čud.* Hunt heidab kül karwa, agga mitte wisi.

Vlka v pluh, a on k čertu v luh. Mr. Вовка въ плугъ, а винъ къ чорту въ лугъ.

Věčně vlkem orati nebudeš, an rohův nemá. Č.

Vlčí nátura do lesa se táhne. P. Wilcza natura do lasa ciągnie. (Natura wilka wiedzie do lasa.) R. Натура волка къ лѣсу гонить. Hal. Натура вовка тягне до лѣса. Bělor. Вовчая натура у лѣсѣ цягнецъ.

Krm vlka jak chceš, on vždy k lesu hledí. R. Какъ волка ни корми, а онъ все къ лѣсу глядитъ. Mr. Вовка якъ ни годуй, а винъ въ лѣсѣ дивитьсѣ. — Užívá se též o čeledínu, úředníku atd. vždy nespokojeném s bydletem svým. Petr Veliký míval v ústech přísloví toto, když cizozemci, jež do úřadův a služeb byl povolával, naplnivše si kapsy ruským zlatem, zase po svých táhli.